

Landeveje samt til Lodsmærkers Anlæg og Udvidelse, og de i disse Bestemmelser indeholdte Regler gjordes almindelige ved Forordningen af 31. Juli 1801, der bestemmer, at de „skulle være gjældende og til Følge i enhver Begivenhed, hvor der til Landets Forsvar eller offentlige Foranstaltningers Fremme behøves Afstaaelse af Nogens Grund eller Ejendom“. Medens det efter de nævnte Lovbud var Administrationen, der afgjorde, om Ekspropriationen i det nævnte Øjemed skulde ske, bestemmer Grundlovens § 82, at Ekspropriation kun kan ske ifølge Lov og kan kun ske, hvor Almenvellet kræver det. Det er Lovgivningsmagten, der bestemmer i hvert enkelt Tilfælde, om det almene Vel kræver Afstaaelse af Grund ved Ekspropriation. Og det har da vist sig, at Lovgivningsmagten i en hel Række Tilfælde — jeg har nævnt en Del oppe i det andet Ting, der viser, at jeg har Ret i denne Betragtning — har hjemlet Ret i videre Udstrækning til at ekspropriere i specielle Øjemed. Saaledes skal jeg nævne Lov af 10. Marts 1861 om Anlæg og Drift af Jernbaner, Lov af 4. Juli 1850 om Jords Afstaaelse til Fattighuse, Lov af 20. August 1853 om Jords Afgivelse til Biveje, Lov af 20. August 1853 om Afstaaelse af Grund til Vand-, Gas- og Kloakindretninger i København, Lov af 14. December 1857 om Gader, Veje og Vandløb i København, Lov af 29. December 1857 og af 29. Marts 1869 om Sandflugtens Dæmpning, forskellige Bygningslove samt Lov af 25. Maj 1880 om Sandflugtens Dæmpning, om Vands Afledning, Lov Nr. 57 af 12. April 1889 om Grundafstaaelse til Udvidelse af Statsbanerne, Lov af 11. Maj 1897 om Telegrafer og Telefoner, Lov af 13. April 1894 om Grundafstaaelse ved Udvidelse af Statens Havneanlæg og Lov af 27. Maj 1908 om nye Jernbaneanlæg. Alle disse Love vise, at Staten i mangfoldige Tilfælde har Lov til at ekspropriere ikke blot i et enkelt Tilfælde, men har Lov til at lade saadanne Ekspropriationer foretage i lignende Øjemed, uden at der vedtages en særlig Lov, som hjemler Ret til Ekspropriation i det enkelte Tilfælde. Derfor mener jeg, at dette Lovforslag krænker ikke Grundlovens § 82. Der er ingen Grund til at nære Frygt i saa Henseende, thi Lovgivningsmagten har selv fortolket Bestemmelsen i Grundlovens § 82 paa en Maade, som er i fuld Overensstemmelse med den Betragtning, jeg har søgt at gøre gjældende ved dette Lovforslags Fremkomst.

Carl Hansen: De Udtalelser, det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) fremsatte, gøre, at jeg vil fremsætte et Par Bemærkninger, ikke fordi jeg — saa vidt jeg kan forstaa — er uenig med det ærede Medlem, idet jeg tværtimod maa give ham Ret i, at der maaske er noget om, at Retten til Ekspropriation er udvidet noget stærkere i det foreliggende Lovforslag, som Landstinget har affattet det, end egentlig ønskeligt, thi det giver ikke alene Ret for Staten til ved Ekspropriation at tilvejebringe de Arealer, som ifølge en given Bevilling skulle bruges i militære Øjemed. Indskrænkede Lovforslaget sig dertil, synes jeg, at Retten ikke er for stor, fordi Lovgivningsmagten i hvert enkelt Tilfælde, naar den giver en Bevilling, er i Stand til at knytte de Betingelser, den vil, til Bevillingen og derunder ogsaa vil tage Hensyn til, at der skal erhverves Areal ved Ekspropriation. Men Lovforslaget gaar betydeligt videre. Der er nemlig en anden Række Forhold, som ogsaa omfattes af Lovforslaget. Det hedder, naar vi sætte Staten udenfor, i første Stykke af § 1: „Naar... Kommuner som Følge af paatagen Forpligtelse overfor Staten skulle tilvejebringe Arealer, som af Staten skulle benyttes i militære Øjemed, skulle disse erhverves ved Ekspropriation.“ Det forudsætter, at Lovgivningsmagten ikke behøver at have noget med den paa-gældende Arealerhvervelse at gøre. Det har heller ikke været Ministerens Hensigt ved Forelæggelsen af Lovforslaget, at Bestemmelsen skulde være saa omfattende, for læser man den første Paragraf i det i Landstinget den 10. Januar i Aar forelagte Lovforslag igennem, vil man se, at Lovforslaget altid knytter Ekspropriation til en given Bevilling, altsaa til en Beslutning af Lovgivningsmagten. I Henhold til, hvad jeg her har sagt, skal jeg være meget villig til at forhandle dette Spørgsmaal med det ærede Medlem i et eventuelt Udvalg.

Zahle: Jeg har kun nogle enkelte Bemærkninger at gøre, da det ærede Medlems Udtalelser giye mig godt Haab om, at vi kunne komme til en forstandig Ordning af denne Sag i et Udvalg. Jeg maa til det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (H. L. Møller) sige, at en saadan Ekspropriationsret som den her foreslaaede have vi ikke Eksempler paa fra tidligere Tid. Det ærede Medlem brugte selv Udtrykket, da han skulde nævne, hvad vi have haft før, at vi havde Eks-